

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana 77. stav (1) tačka f) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 94/14 i 47/23), na sjednici održanoj 21. marta 2024. godine, usvojio je

IZVJEŠTAJ O RADU USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE ZA 2023. GODINU

1. UVODNI DIO

Osnovni zadatak Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u 2023. godini bio je realizacija utvrđenih ciljeva Suda, definiranih Srednjoročnim planom rada Ustavnog suda za period od 2023. do 2025. godine, i to:

Srednjoročni cilj: Zaštita ustavnih principa i vrijednosti i jačanje vladavine prava

Specifični cilj: Osiguranje zaštite ustavnih principa i vrijednosti

Program: Rješavanje predmeta iz ustavnosudske nadležnosti

Uprkos svim organizacionim prilagođavanjima i dodatnim naporima svih sudija i zaposlenih, Ustavni sud nije uspio da ostvari strateške ciljeve postavljene Planom rada za 2023. godinu u segmentu rada na predmetima. Razlog za to je neizvršavanje obaveze imenovanja upražnjenih sudijskih pozicija, što je direktno utjecalo na dinamiku rada na predmetima.

Naime, iako je Ustavni sud već godinama izložen različitim političkim napadima i pritiscima, oni su tokom 2023. godine dosegli kulminaciju. Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH i Narodna skupština Republike Srpske duže od godinu dana nisu izabrali sudije koje trenutno nedostaju u Ustavnom sudu, što je njihova ustavnopravna obaveza. Dodatno, Narodna skupština Republike Srpske na različite načine vrlo otvoreno uvjetuje rad Ustavnog suda političkim ustupcima. To uvjetovanje i pritisci uključuju zahtjev upućen sudiji Ustavnog suda da dâ ostavku, te provođenje zakonodavnog postupka donošenja Zakona o neprimjenjivanju odluka Ustavnog suda.

Uprkos navedenim, otežanim okolnostima, Ustavni sud je, iako u smanjenom obimu, uspio da osigura nužno funkcioniranje u segmentu rada na predmetima. Istovremeno, s uspjehom su provedene značajne aktivnosti putem kojih Sud promovira svoju doktrinu, iskustvo i praksu u domenu vladavine prava i zaštite ljudskih prava i osnovnih sloboda, te aktivnosti u segmentu unapređenja organizacije rada i uvjeta rada.

2. RAD NA PREDMETIMA IZ NADLEŽNOSTI SUDA

Plan rada Ustavnog suda za 2023. godinu bio je zasnovan na specifičnom cilju utvrđenom Srednjoročnim planom rada Ustavnog suda za period od 2023. do 2025. godine, a to je osiguranje zaštite ustavnih principa i vrijednosti. U okviru navedenog specifičnog cilja, osnovne aktivnosti i ciljevi Ustavnog suda planirani za 2023. godinu bili su usmjereni na realizaciju projekta „Rješavanje predmeta iz ustavnosudske nadležnosti“.

Kako bi se ostvario taj cilj, budući da Ustavni sud odlučuje na sjednicama, održano je ukupno 20 sjednica, od čega 10 plenarnih i 10 sjednica Malog vijeća. Sjednice Velikog vijeća i dalje nije bilo moguće održavati s obzirom na to da od novembra 2022. godine pa do dana izvještavanja nije imenovano dvoje domaćih sudija umjesto onih koji su 2022. godine otišli u penziju. Međutim, Ustavni sud je održao planiranu dinamiku održavanja sjednica iz Plana za 2023. godinu (šest plenarnih sjednica, 16 sjednica Velikog vijeća i 16 sjednica Malog vijeća), s tim što je povećao broj plenarnih sjednica i sjednica Malog vijeća.

Iako je opredjeljenje suda iz Plana za 2023. godinu bilo da se predmeti u pravilu rješavaju hronološkim redom, Ustavni sud se zbog nepopunjenosti sastava Suda morao prilagoditi nastaloj situaciji. Zbog toga je na plenarnim sjednicama odlučivano o predmetima koji su prioritetni i koji su prema Pravilima nedopustivi po nekom osnovu.

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2023. godine primljeno je ukupno 5497 predmeta, od čega 32 U predmeta i 5465 AP predmeta. U istom periodu ukupno završenih predmeta je bilo 1510, od čega 24 U predmeta i 1486 AP predmeta. U pogledu vrste odluka donesenih u riješenim predmetima, u okviru apelacione nadležnosti je donesena ukupno 161 odluka o dopustivosti i meritumu i 303 odluke o dopustivosti. U okviru nadležnosti za ocjenu ustavnosti, doneseno je 13 meritornih odluka i četiri odluke o dopustivosti. Odlučujući u pojedinačnim slučajevima o poštovanju ustavnih prava i sloboda, Ustavni sud je nalagao mjere za otklanjanje posljedica kršenja tih prava i utvrđivao standarde čija su primjena i poštovanje obavezujući.

Važno je naglasiti da u vrijeme izrade ovog izvještaja Ustavni sud ima 2888 pripremljenih odluka, od čega su 624 meritorne i 2264 odluke o dopustivosti. Te odluke obuhvataju veći broj predmeta jer su mnogi urađeni kao grupne odluke. Također, te odluke obuhvataju i sve predmete primljene u 2021. godini, što znači da je Ustavni sud, uprkos navedenim problemima, bio u mogućnosti da održi vrijeme rješavanja od dvije godine od dana prijema predmeta. Međutim, budući da Ustavni sud, kako je već rečeno, odlučuje jedino na plenarnim sjednicama, samo ograničeni broj predmeta je bilo moguće iznijeti na svaku od tih sjednica pa u tim pripremljenim predmetima još nije donesena konačna odluka. Naime, broj odluka koje se mogu uputiti na plenarnu sjednicu determiniran je prevođenjem jer za odlučivanje na plenarnim sjednicama svi materijali moraju biti prevedeni na engleski jezik. U vezi s tim, Ustavni sud je angažirao i dodatne prevodioce kako bi se što više odluka moglo pripremiti za odlučivanje na plenarnim sjednicama.

Navedeni podaci pokazuju da je, uprkos teškoćama u odlučivanju, Ustavni sud preduzeo određene mjere kako bi se predmeti redovno obrađivali. U vezi s tim, treba naglasiti da su unaprijeđeni način obrade predmeta u Sekretarijatu i usavršeni modeli pripreme nacрта odluka Ustavnog suda rezultirali daljnjim unapređenjem organizacije rada i prilagođavanjem novim potrebama Ustavnog suda, kako je to i bilo predviđeno Planom rada.

Detaljniji podaci o radu na predmetima iz nadležnosti Ustavnog suda tokom 2023. godine sadržani su u Statističkom izvještaju, koji je prilog ovog izvještaja i čini njegov sastavni dio.

3. IZVRŠENJE ODLUKA USTAVNOG SUDA

Ustavni sud je u 2023. godini napravio cjelovitu reviziju izvršenja odluka Ustavnog suda pa je na plenarnoj sjednici održanoj 13. jula 2023. godine usvojio ažurirani Izvještaj o izvršenju odluka Ustavnog suda za period od jula 2022. godine, kada je bio usvojen posljednji izvještaj o izvršenju, pa do 30. juna 2023. godine. Izvještajem je konstatirano da je neizvršeno osam odluka o ocjeni ustavnosti i 31 odluka iz apelacione nadležnosti.

Prema posljednjem izvještaju usvojenom u julu 2022. godine bilo je neizvršeno 60 odluka iz apelacione nadležnosti koje se odnose na tzv. vojne stanove. Međutim, Ured zastupnika/agenta Vijeća ministara pred Evropskim sudom za ljudska prava (Ured zastupnika/agenta) obavijestio je Ustavni sud da je Komitetu ministara Vijeća Evrope dostavljen „revidirani akcioni plan za tu grupu predmeta“. S obzirom na to da izvršenje tih odluka podliježe nadzoru Komiteta ministara, Ustavni sud je zaključio da će se ti predmeti staviti u poseban status „provjere“ sve dok se s Uredom zastupnika/agenta ne dogovori kako da se konačno zatvore ti predmeti.

Osim toga, Ustavni sud je u izvještaju iz jula 2023. godine konstatirao da je Ustavni sud u 24 odluke o ocjeni ustavnosti donio rješenja o neizvršenju. U 11 predmeta Tužilaštvo Bosne i Hercegovine je obavijestilo Ustavni sud da je donijelo naredbu o neprovođenju istrage. U ostalim predmetima nema obavijesti o postupanju Tužilaštva BiH.

Također, u izvještaju iz jula 2023. godine je navedeno da je Ustavni sud donio rješenja o neizvršenju u ukupno 98 AP predmeta. Tužilaštvo BiH je obavijestilo Sud da je u 84 predmeta donijelo naredbu o obustavljanju, odnosno neprovođenju istrage. U ostalim predmetima Ustavni sud nije obaviješten o postupanju Tužilaštva BiH.

Treba naglasiti da je Ustavni sud nastavio s već ustanovljenom praksom – odlukama o meritumu i rješenjima o neizvršenju odluka nastojalo se utjecati na njihovu izvršnost. U vezi s tim, Ustavni sud je odlukama u kojima je nekom subjektu naložio da apelantu isplati novčani iznos kao satisfakciju za utvrđeno kršenje ustavnih prava istovremeno:

- odredio da nakon isteka roka za plaćanje (nematerijalne štete zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku) počinju teći zakonske zatezne kamate na dosuđeni iznos,

- odredio da nakon isteka roka za plaćanje odluka Ustavnog suda predstavlja izvršnu ispravu, u smislu Zakona o izvršnom postupku, na osnovu koje apelant može pokrenuti postupak prinudnog izvršenja na redovnom sudu i

• odredio da se rješenje o neizvršenju odluka u kojima je Ustavni sud dao nalog nekom subjektu za postupanje dostavlja i Tužilaštvu Bosne i Hercegovine.

U junu 2023. godine Ustavni sud je, uz podršku Ureda Evropske unije u Bosni i Hercegovini, održao konferenciju pod nazivom „Izvršenje odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine“. Na Konferenciji su usvojeni sljedeći zaključci i preporuke:

„**Polazeći od toga** da su prema Ustavu Bosne i Hercegovine i Pravilima Ustavnog suda:

- odluke Ustavnog suda BiH konačne i obavezujuće,
- da je svako fizičko i pravno lice dužno poštovati odluke Ustavnog suda,
- da su svi organi vlasti dužni, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom, provoditi odluke Ustavnog suda,
- da je Krivičnim zakonom BiH neizvršenje odluka Ustavnog suda, odnosno sprečavanje da se takva odluka izvrši ili da se na drugi način onemogućava njeno izvršenje predviđeno kao krivično djelo,

učesnici su zaključili da održavanje konferencije na kojoj su učestvovali predstavnici zakonodavne, sudske i izvršne vlasti predstavlja veoma značajan početni korak u otvaranju diskusije u kojoj su učesnici imali priliku istaći ono što je bitno s njihove tačke gledišta, probleme s kojima su se susretali i s kojima se susreću u tom segmentu. Konferencija je doprinijela povećanju razumijevanja značaja izvršenja odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Na osnovu izlaganja panelista i postavljenih pitanja učesnika mogu se izvesti sljedeći zaključci:

1. Konferencija je prvi u nizu planiranih događaja o temi izvršenja odluka Ustavnog suda. Imajući u vidu kompleksnost tog pitanja i raznovrsnost subjekata koji imaju ulogu u izvršenju odluka Ustavnog suda, nakon konferencije je potrebno održavati daljnje aktivnosti koje mogu doprinijeti rješavanju tog veoma značajnog pitanja za vladavinu prava.

2. Izvršavanje odluka Ustavnog suda, redovnih sudova, kao i pravosnažnih i izvršnih akata drugih organa predstavlja poštovanje principa vladavine prava i pravne države.

3. Načelno se može konstatirati da je proglašavanjem nekog zakona ili drugog akta neustavnim, odnosno njegovim uklanjanjem iz pravnog sistema odluka Ustavnog suda time izvršena. Međutim, to istovremeno ne znači da je odluka stvarno provedena, odnosno da je ispoštovana. Poznate su faktičke situacije u kojima organi vlasti zanemare pravne razloge odluke Ustavnog suda i konstantno (kao vid neslaganja i u namjeri neprovođenja odluka Ustavnog suda) usvajaju suštinski jednake propise i odluke u poređenju s onima koji su odlukom Ustavnog suda proglašeni neustavnim, odnosno uklonjeni iz pravnog sistema. Na taj način se odluke suštinski ne poštuju i ne provode, te se svjesno i ciljano iskazuje namjera i proizvodi privid koji nije teško prepoznati.

4. Izvršna i zakonodavna vlast ima posebnu odgovornost da blagovremenim predlaganjem i usvajanjem ustavnih rješenja umjesto zakona ili pojedinih njihovih odredbi koje je Ustavni sud proglasio neustavnim i eventualno ukinuo onemogućiti nastanak i trajanje pravnih praznina zbog kojih prava i interesi građana, funkcioniranje institucija, a posebno rad redovnih sudova mogu biti ugroženi.

5. Zbog složene zakonodavne procedure (što uključuje izradu, utvrđivanje prijedloga, te parlamentarnu raspravu itd.) čini se da rok od šest mjeseci koji Ustavni sud BiH odredi za usaglašavanje zakona s Ustavom, iako moguć, najčešće nije dovoljan. Od Ustavnog suda se očekuje da preispita Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine o tom pitanju i da tamo gdje ima osnova i potrebe ubuduće određuje duži rok.

6. Resorna ministarstva se obavezuju da odmah po objavljivanju odluke u 'Službenom glasniku Bosne i Hercegovine' preduzmu radnje iz svoje nadležnosti radi pripreme nacrtu izmjena i dopuna zakonskih odredbi s ciljem izvršavanja odluka Ustavnog suda. Međutim, nedjelovanje zakonodavnih tijela u slučajevima dugogodišnjeg neizvršenja odluka Ustavnog suda primarno karakterizira nedostatak političke volje da se izvrše i poštuju neke odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

7. Stav Tužilaštva BiH je da je veoma teško utvrditi krivičnu odgovornost u slučajevima neizvršenja odluke Ustavnog suda kojom je zakonodavnom ili izvršnom tijelu naloženo da izmijeni opće pravne akte. Problem u tim slučajevima je individualizacija odgovornosti i to što je Krivični zakon BiH ograničio odgovornost na službeno lice. Konstatirano je da ne postoji dovoljna sudska praksa na osnovu koje bi te poteškoće u procesuiranju bile otklonjene, što bi Tužilaštvu BiH olakšalo efikasnije procesuiranje tog krivičnog djela.

8. Donošenje novih zakona u vezi s dužinom trajanja postupka bi trebalo omogućiti ubrzanje sudskih postupaka i djelotvornije izvršenje sudskih odluka. Efikasnost tih novih zakona može biti upitna ukoliko se jasno ne uredi nadležnost odlučivanja te ukoliko Ustavni sud BiH ponovo bude stavljen u poziciju da utvrđuje kršenje prava na pravično suđenje.

9. U sprečavanju navedenih problema ključnu ulogu imaju zakonodavna i izvršna vlast, kao i Visoko sudsko i tužilačko vijeće (VSTV), u čijoj je nadležnosti efikasno organiziranje rada redovnih sudova u Bosni i Hercegovini.

10. Kada su u pitanju tzv. vojni stanovi, nedostatak adekvatnog zakonskog rješenja ne smije obeshrabrili redovne sudove da rješavaju takve predmete. U tim slučajevima redovni sudovi trebaju uzeti u obzir standarde Evropskog suda za ljudska prava i praksu Ustavnog suda BiH kada je u pitanju visina naknade. Suprotno postupanje pokreće pitanje poštovanja prava na imovinu. Navedena obaveza redovnih sudova proizlazi iz ustavne obaveze direktne primjene Evropske konvencije.

11. Problem višestrukog vraćanja predmeta pred redovnim sudovima je također ozbiljan problem koji doprinosi dužini trajanja postupka, utvrđenju kršenja prava na suđenje u razumnom roku i nalaganju isplate naknade nematerijalne štete.

12. Redovni sudovi su u skladu sa članom 72. Pravila Ustavnog suda dužni poštovati pravna shvatanja Ustavnog suda u situaciji kada Ustavni sud utvrdi povredu, ukine osporenu odluku i vrati je redovnom sudu na ponovno postupanje.

Iz zaključaka proizlazi da je u Bosni i Hercegovini potreban sistemski pristup rješavanju tog sistemskog problema s jasnim konceptom konkretnih mjera koje treba preduzimati da bi se umanjila i, ako je moguće, eliminirala umišljajna ili uslijed propuštanja prisutna praksa, odnosno pojava neizvršenja sudskih odluka. S ciljem rješavanja problema neizvršenja odluka Ustavnog suda potrebno je preduzeti sljedeće korake:

1. Svi organi javne vlasti, organizacije civilnog društva i društvo u cjelini moraju nastaviti da kontinuirano rade i djeluju na promociji i afirmaciji opće pravne kulture, a naročito kulture provođenja sudskih odluka.

2. Ustavni sud, u saradnji s drugim organima i institucijama, treba i dalje imati proaktivnu ulogu u praćenju izvršenja i u izvršenju svojih odluka.

3. Ustavni sud treba, u slučajevima u kojima je to primjereno, razmotriti mogućnost dodatnog preciziranja naloga za izvršenje koji se daju nadležnim organima vlasti kako bi na taj način doprinio ubrzanju postupka izvršenja odluka Ustavnog suda.

4. Izuzetno, kada Ustavni sud utvrdi neustavnost zakona i javna vlast ne ispoštuje rok za izvršenje, a postoji mogućnost nastanka neotklonjive štete ili ozbiljnih kršenja ljudskih prava, Ustavni sud bi trebao razmotriti donošenje privremenih rješenja kao nužnih prijelaznih mjera.

5. Kao pojedinačne mjere, nadležni organi vlasti bi trebali sačiniti analizu konkretnih prepreka za izvršenje pojedinačnih odluka Ustavnog suda i aktivno preduzimati radnje s ciljem utvrđivanja nacrtu/prijedloga propisa koji vode izvršenju odluka Ustavnog suda.

6. Kao opća mjera potrebna je implementacija adekvatnijih mehanizama izvršenja odluka Ustavnog suda iz apstraktne nadležnosti, koji će uključivati odgovornost za nadzor i pravne posljedice za nepoštovanje tih zahtjeva. Time bi se u značajnoj mjeri optimiziralo izvršenje i spriječile štetne posljedice, te značajno olakšao eventualni krivični progon zbog neizvršenja odluka Ustavnog suda. U tom pravcu bi trebalo razmotriti usvajanje zakonskih rješenja kojim bi te procedure bile detaljno propisane.

7. Institucije krivičnog progona bi trebale ulagati dodatne napore s ciljem razjašnjavanja postojećih dilema u procesuiranju krivičnog djela neizvršenja odluka Ustavnog suda.

8. Izvršenju odluka Ustavnog suda mogle bi doprinijeti sljedeće mjere koje se odnose na redovne sudove:

a) Usvajanje tehničko-organizacionih mjera (npr. povećanje broja sudija, uspostavljanje novih informacionih sistema upravljanja predmetima i sl.).

b) Donošenje zakona o dužini trajanja postupka tamo gdje nisu donijeti. Zakonsko predviđanje novog suđenja potencijalno otvara pitanje 'suđenja u suđenju', što može rezultirati novim kršenjima prava na pravično suđenje u razumnom roku.

c) Rasterećenje redovnih sudova.

d) Svi nivoi javne vlasti bi trebali preciznije utvrditi svoju obavezu plaćanja kompenzacija i u vezi s tim povećati svoje budžete za te namjene (uključujući i izmjenu procesnih zakona radi ubrzanja suđenja).“

4. AKTIVNOSTI SARADNJE I PROMOCIJE ZAŠTITE LJUDSKIH PRAVA, OSNOVNIH SLOBODA I VLADAVINE PRAVA

Međunarodna multilateralna i bilateralna saradnja, kao i učešće na međunarodnim konferencijama, stručnim i naučnim skupovima je prostor u okviru kojeg Ustavni sud kontinuirano promovira svoju doktrinu, iskustvo i praksu, posebno u domenu vladavine prava, zaštite i promoviranja značaja poštovanja ljudskih prava i osnovnih sloboda. Na taj način Ustavni sud kontinuirano daje svoj doprinos evropskoj civilizacijskoj i pravnoj stečevini.

Ustavni sud aktivno učestvuje u radu Mreže najviših evropskih sudova u okviru Evropskog suda za ljudska prava (Mreža), primarno putem odgovora na zahtjeve Mreže u vezi s određenim pravnim pitanjima. Ustavni sud putem Mreže sedmično dobija i relevantnu praksu Evropskog suda za ljudska prava, koja je veoma korisna za rad Ustavnog suda.

Nastavljena je saradnja s Venecijanskom komisijom davanjem informacija na upite članova Komisije u vezi s uređenjem određenih pravnih pitanja u Bosni i Hercegovini, te pripremom odluka Ustavnog suda za bilten Venecijanske komisije koji se štampa tri puta godišnje.

Ciljevi i zadaci iz Plana rada Ustavnog suda za 2023. godinu u dijelu saradnje su gotovo u cjelini ispunjeni.

4.1. Bilateralna i multilateralna saradnja

Ustavni sud od 1997. godine kontinuirano saraduje s ustavnim, odnosno drugim najvišim nacionalnim sudovima koji obavljaju funkcije ustavnog sudstva u drugim zemljama. Također saraduje s Vijećem Evrope, a naročito s Evropskim sudom za ljudska prava i Evropskom komisijom za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija). Ustavni sud je član Evropske konferencije ustavnih sudova i Svjetske konferencije ustavnih sudova. Saraduje i s drugim međunarodnim organizacijama i institucijama.

Počevši od 2017. godine, Ustavni sud BiH, zajedno sa AIRE centrom, organizira godišnje konferencije najviših sudova u BiH u okviru Pravosudnog foruma za Bosnu i Hercegovinu. Cilj Forumu je unapređenje saradnje između najviših sudskih instanci i harmonizacija sudske prakse u Bosni i Hercegovini kako bi ona bila ujednačena s evropskim standardima.

U 2023. godini Ustavni sud je nastavio saradnju, prije svega, s ustavnim sudovima iz zemalja regije, te drugim evropskim ustavnim sudovima, Evropskim sudom za ljudska prava, institucijama Vijeća Evrope i Venecijanskom komisijom, te je po pozivu i u organizaciji navedenih subjekata učestvovao u sljedećim događajima:

Januar

Predsjednica Ustavnog suda boravila je u radnoj posjeti Evropskom sudu za ljudska prava u Strasbourgu povodom otvaranja sudske godine Evropskog suda. U okviru navedenog događaja održan je seminar pod nazivom „Sudije kao čuvari demokratije putem zaštite ljudskih prava“.

Mart

Predsjednica Ustavnog suda, registrar, šefica Kabineta predsjednika i šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu Ustavnog suda učestvovali su u radu godišnje konferencije „Djelotvorno oduzimanje imovinske koristi na Zapadnom Balkanu“, koja je održana u Sarajevu u organizaciji AIRE centra. U okviru Konferencije predsjednica je izložila referat koji se odnosio na značaj prakse Ustavnog suda BiH i Evropskog suda za ljudska prava u predmetima koji se odnose na imovinu stečenu kriminalnom djelatnošću.

Predsjednica i potpredsjednici Ustavnog suda boravili su u studijskoj posjeti Vrhovnom sudu Ujedinjenog Kraljevstva.

April

Generalna sekretarka i šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu učestvovala su na 20. sastanku Zajedničkog vijeća za ustavno sudstvo Evropske komisije za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija), koji je održan u Sofiji.

Maj

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika učestvovala su na konferenciji „Klimatske promjene kao izazov za ustavno pravo i ustavne sudove”, koja je održana u Berlinu.

Juni

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika učestvovala su u radu Drugog foruma o rodnoj ravnopravnosti za Zapadni Balkan, koji je organizirao AIRE centar uz podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

Šefica Kabineta predsjednika je učestvovala na Forumu Mreže najviših evropskih sudova u Strasbourgu.

Septembar

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu učestvovala su u radu konferencije „Uloga pravosuđa u izvršenju presuda Evropskog suda za ljudska prava”, koja je održana u Rigi, Latvija.

Oktober

Predsjednica i potpredsjednik Ustavnog suda BiH učestvovali su u radu Regionalne konferencije o temi „Zaštita prava na privatnost“, koja je održana u Budvi, Crna Gora.

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika učestvovala su u radu seminara „Sudski dijalog putem mehanizma savjetodavnih mišljenja u skladu s Protokolom broj 16”, koji je organizirao Evropski sud za ljudska prava u Strasbourgu.

Potpredsjednik Ustavnog suda i šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu učestvovali su u radu Međunarodne konferencije „Doprinos ustavnih sudova u zaštiti i jačanju osnovnih vrijednosti demokratije, vladavine prava i osnovnih ljudskih prava i sloboda“, koja je održana u Prištini, Kosovo.

Predsjednica i potpredsjednici Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika učestvovali su u radu Forumu balkanskih ustavnih sudova, koji je održan u Sofiji, Republika Bugarska. Tema Forumu bila je „Iskustvo zemalja o omogućavanju pristupa građana ustavnom pravosuđu“.

Novembar

Potpredsjednik Ustavnog suda učestvovao je na Međunarodnoj konferenciji o temi „Ljudska prava: evropska perspektiva“, koja je održana u Varšavi, Poljska.

Predsjednica Ustavnog suda i šefica Kabineta predsjednika prisustvovala su svečanosti i međunarodnoj konferenciji povodom obilježavanja 60 godina Ustavnog suda Republike Srbije.

Potpredsjednik Ustavnog suda i viši pravni savjetnik učestvovali su u radu konferencije „Sveobuhvatna i efikasna ustavna žalba kao sredstvo za povećanje pravne zaštite građana“, koja je održana u Skoplju, Sjeverna Makedonija, u organizaciji Njemačke fondacije za međunarodnu pravnu saradnju (IRZ) i Ustavnog suda Republike Sjeverne Makedonije.

Dodatno, potpredsjednik Ustavnog suda kao član Evropske komisije za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija) u ime Bosne i Hercegovine učestvovao je na redovnim plenarnim sjednicama Komisije u martu, oktobru i novembru 2023. godine.

4.2. Ostala saradnja

Tokom izvještajnog perioda ostvaren je niz kontakata s diplomatskim predstavnicima u Bosni i Hercegovini. U posjeti Ustavnom sudu bilo je više ambasadora stranih zemalja i međunarodnih organizacija sa sjedištem u Bosni i Hercegovini. U izvještajnom periodu Ustavni sud su posjetili:

- Delegacija Ureda specijalnog izvjestioca Ujedinjenih naroda za promociju i zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u borbi protiv terorizma, koju je predvodila specijalna izvjestiteljica Fionnuala Ní Aoláin, koju su u posjetu primili predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić i potpredsjednici Mirsad Ćeman i Zlatko M. Knežević sa saradnicima,

- Njegova ekscelencija ambasador Johann Sattler, šef Delegacije Evropske unije u BiH i specijalni predstavnik Evropske unije u BiH, kojeg su u posjetu primili predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić i potpredsjednici Mirsad Ćeman i Zlatko M. Knežević sa saradnicima,

- Delegacija Ujedinjenih naroda Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove u Hagu (Mehanizam) na čelu sa Abubacarrom Tambadouom, pomoćnikom glavnog sekretara UN-a i sekretarom Mehanizma, koju je u posjetu primila predsjednica Ustavnog suda BiH Valerija Galić sa saradnicima,

- Njegova ekscelencija Peter Tejler, ambasador, šef Izborne posmatračke misije OSCE-ovog Ureda za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), kojeg je u posjetu primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa saradnicima,

- Visoki predstavnik u Bosni i Hercegovini Christian Schmidt sa saradnicima, koje je u posjetu primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa saradnicima,

- Njegova ekscelencija John Clint Williamson, ambasador, predsjedavajući Arbitražnog tribunala za spor o međuentitetskoj liniji razgraničenja u području Brčkog, i Jonathan Mennuti, prvi zamjenik visokog predstavnika i supervizor za Brčko distrikt, koje je u posjetu primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa saradnicima,

- Ministar pravde Bosne i Hercegovine Davor Bunoza, kojeg je u posjetu primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić,

- Direktor Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka Bosne i Hercegovine (IDDEEABiH) prof. dr. Almir Badnjević sa saradnicima, koje je u posjetu primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa saradnicima,

- Izvjestioci Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope za Bosnu i Hercegovinu Zsolt Nemeth (Mađarska) i Aleksandar Nikoloski (Sjeverna Makedonija), u pratnji sekretara Monitoring komiteta Parlamentarne skupštine Vijeća Evrope Matthieua Monina, koje je u posjetu primila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić sa saradnicima.

U maju 2023. godine Ustavni sud su posjetili studenti Pravnog fakulteta Internacionalnog univerziteta u Sarajevu i studenti/članovi Studentskog zbora Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru.

U maju 2023. godine predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić je posjetila Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru. Tom prilikom je u okviru programa „Dani prava i kriminalistike” održala predavanje studentima Pravnog fakulteta o temi „Ustavni sud Bosne i Hercegovine i njegov ustavnopravni položaj”.

U decembru 2023. godine Ustavni sud su posjetili studenti Pravnog fakulteta Univerziteta u Zenici i Pravnog fakulteta Univerziteta u Sarajevu.

U decembru 2023. godine predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić posjetila je Pravni fakultet Internacionalnog univerziteta u Sarajevu. Tom prilikom je učestvovala u radu konferencije koja je organizirana s ciljem obilježavanja 75. godišnjice Opće deklaracije Ujedinjenih naroda o ljudskim pravima i Međunarodnog dana ljudskih prava.

4.3. Stručne konferencije u organizaciji/suorganizaciji Ustavnog suda BiH

U junu 2023. godine Ustavni sud je održao konferenciju pod nazivom „Izvršenje odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine“. Tu konferenciju Ustavni sud je organizirao uz finansijsku podršku Ureda Evropske unije u BiH i Njegove ekscelencije ambasadora Johanna Sattlera, šefa Delegacije Evropske unije u BiH i specijalnog predstavnika Evropske unije u BiH.

U novembru 2023. godine u Sarajevu je održan Sedmi pravosudni forum za Bosnu i Hercegovinu pod nazivom „Nezavisnost i nepristrasnost pravosuđa“, a u svjetlu izmjena i dopuna Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine. Forum su organizirali Ustavni sud i AIRE centar uz podršku Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH. Forum je otvorila predsjednica Ustavnog suda Valerija Galić.

U novembru 2023. godine u Sarajevu je održan Deseti godišnji regionalni forum o vladavini prava za Jugoistočnu Evropu pod nazivom „Uspostavljanje ravnoteže između zaštite podataka i transparentnog pravosuđa: evropski okvir“. Forum su organizirale nevladine organizacije AIRE centar i *Civil Rights Defenders* uz podršku Ustavnog suda BiH, Vlade Ujedinjenog Kraljevstva i Švedske agencije za međunarodni razvoj i saradnju. U radu Foruma u ime Ustavnog suda učestvovali su Valerija Galić, predsjednica, Mirsad Ćeman i Zlatko M. Knežević, potpredsjednici, Ledi Bianku, sudija, Sevima Sali-Terzić, registrar, Erda Začiragić, šefica Kabineta predsjednika, i Ermina Dumanjić, šefica Odjeljenja za ustavnosudsku praksu.

5. LJUDSKI RESURSI

Početak ovog izvještajnog perioda, tj. 1. januara 2023. godine, u radnom odnosu u Ustavnom sudu bilo je ukupno 95 zaposlenih, uključujući i četvero domaćih sudija. Troje međunarodnih sudija nije u radnom odnosu.

Tokom 2022. godine dvojici domaćih sudija je prestao radni odnos istekom mandata zbog navršenih 70 godina života. Navedene dvije upražnjene pozicije nisu popunjene do momenta izrade ovog izvještaja, iako je Ustavni sud blagovremeno inicirao pokretanje procedure izbora. Dodatno, Ustavni sud je na sjednici održanoj 13. jula 2023. godine donio odluku o razrješenju dužnosti sudije/potpredsjednika Ustavnog suda prije isteka vremena na koje je izabran, na vlastiti zahtjev, zbog odlaska u penziju, zaključno sa 2. januarom 2024. godine, nakon čega će ostati upražnjeno još jedno mjesto sudije. Ustavni sud je 18. jula 2023. godine inicirao pokretanje procedure izbora novog sudije i za tu poziciju.

U januaru 2023. godine ostalo je upražnjeno radno mjesto stručnog saradnika u Uredu registrara sporazumnim prestankom radnog odnosa, a u februaru 2023. godine prestao je radni odnos zaposlenih na radnom mjestu vozača sudija i radnom mjestu lektora zbog odlaska zaposlenih u penziju. Također, u aprilu 2023. godine zaposlenoj na poziciji stručnog saradnika za pravne, personalne i opće poslove prestao je radni odnos otkazom zaposlene, a u maju 2023. godine je ostalo upražnjeno i još jedno radno mjesto stručnog saradnika u Uredu registrara, i to sporazumnim prestankom radnog odnosa.

Navedena radna mjesta popunjena su raspisivanjem javnog konkursa u martu (vozač sudija), u aprilu (stručni saradnik u Uredu registrara), te u julu 2023. godine (lektor, stručni saradnik za pravne, personalne i opće poslove i stručni saradnik u Uredu registrara).

U novembru 2023. godine započeta je konkursna procedura za prijem u radni odnos prevodioca i stručnog saradnika za materijalno-finansijske poslove na određeno vrijeme (do četiri mjeseca uz mogućnost produženja do jedne godine). Konkursna procedura je završena i zaposleni raspoređeni na radna mjesta u januaru 2024. godine.

U procesu izrade budžeta za 2023. godinu budžetski zahtjev Ustavnog suda planiran je u iznosu od 9.117.000 KM na bazi 106 zaposlenih (98 budžetiranih radnih mjesta i osam dodatno zapošljavanje). Međutim, budžetom institucija BiH za 2023. godinu odobren je budžet u iznosu od 8.500.000 KM na bazi 98 izvršilaca. Treba napomenuti da je gotovo cijelu 2023. godinu, zbog velike fluktuacije zaposlenih, Ustavni sud radio s manjim brojem izvršilaca, a u konačnici, na dan 31. decembar 2023. godine, imao je 96 zaposlenih, uključujući i četvoro domaćih sudija.

Kvalifikaciona struktura zaposlenih (koja odgovara uvjetima u pogledu stručne spreme za konkretna radna mjesta, utvrđena Odlukom o organizaciji Sekretarijata Ustavnog suda), na dan 31. decembar 2023. godine, na bazi 96 zaposlenih, bila je: 77 zaposlenih s visokom školskom spremom (80,2%), jedan zaposleni s višom školskom spremom (1,04%) i 18 zaposlenih sa srednjom školskom spremom (18,75%). Spolna struktura zaposlenih na isti dan je bila: 66 žena (69,25%) i 30 muškaraca (31,25%).

Ustavni sud je u 2023. godini, u skladu s potrebama rada i finansijskim mogućnostima, te zahvaljujući dijelom i donatorskoj podršci, realizirao 40 edukacija za zaposlene, i to učešćem na seminarima, radionicama, obukama i drugim vidovima educiranja (od kojih su neke održane *online*), a u prvom redu u oblasti vladavine prava i zaštite ljudskih prava, odnosno primjene Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. U aprilu 2023. godine, u okviru zajedničkog projekta Ustavnog suda BiH i AIRE centra, za pravnike Ustavnog suda

organiziran je stručni seminar o temi „Pozitivne obaveze države – efikasna istraga po članovima 2, 3. i 8. Evropske konvencije”, čiji je cilj bio jačanje kapaciteta Ustavnog suda u zaštiti ustavnih prava u okviru apelacione nadležnosti. Seminar je održan na Igmanu uz podršku Vlade Velike Britanije.

Dodatno, zaposleni su prisustvovali edukacijama i iz oblasti upravljanja ljudskim resursima, finansijskog upravljanja i kontrole, javnih nabavki, zaštite ličnih podataka, programskog budžetiranja, upravljanja projektnim ciklusom i pripremom projekata za potrebe programiranja pretpristupne pomoći Evropske unije i dr.

U periodu 19–20. oktobar 2023. godine Ustavni sud je, uz finansijsku podršku Fondacije „Konrad Adenauer“, proveo edukaciju „Utjecaj stresa na motivaciju i radnu učinkovitost“, a u periodu 18–20. decembar 2023. godine provedena je edukacija o temi „Unapređenje interne komunikacije u Ustavnom sudu BiH: povezanost interne komunikacije s motivacijom i radnim učinkom“. Obje edukacije su organizirane za sve zaposlene Suda, uz učešće predavača psihologa.

U septembru 2023. godine jedan pravni savjetnik i jedan stručni saradnik iz Ureda registrara učestvovali su u 11. ljetnoj školi u Ankari, u organizaciji Ustavnog suda Turske.

6.   NORMATIVNA DJELATNOST

Tokom 2023. godine kontinuirano su analizirani rad i organizacija Sekretarijata Ustavnog suda s ciljem bolje i efikasnije organizacije rada, primjereno potrebama posla i ostvarenju planiranih ciljeva. Međutim, zbog nedostatka dvojice sudija kojima je radni odnos i mandat u Ustavnom sudu prestao tokom 2022. godine, a time i zbog nemogućnosti formiranja Velikog vijeća Ustavnog suda koje u većini slučajeva usvaja sve interne akte Suda, normativna djelatnost tokom 2023. godine je bila svedena na minimum.

Ustavni sud je 19. juna 2023. godine održao vanrednu sjednicu na kojoj je donio Odluku o izmjeni Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine kojom je brisana odredba člana 39. Pravila.

Predsjednica Ustavnog suda je 16. februara 2023. godine donijela Odluku o usvajanju Mape poslovnih procesa Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Verzija 2.

Malo vijeće Ustavnog suda je na sjednici održanoj 21. februara 2023. godine usvojilo Odluku o usvajanju izvještaja o popisu Ustavnog suda za 2022. godinu, kao i Odluku o rashodu stalnih sredstava za 2022. godinu, a na sjednici održanoj 23. marta 2023. godine usvojilo je Pravilnik o orijentacionoj normi za rad u Uredu registrara Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Nadalje, tokom 2023. godine doneseno je nekoliko planskih i izvještajnih dokumenata, i to: Plan kadrova za 2024. godinu, Izvještaj o radu Ustavnog suda za 2022. godinu i Izvještaj o izvršenju budžeta Ustavnog suda za 2022. godinu (13. juli 2023. godine), Plan rada Ustavnog suda BiH za 2024. godinu i Srednjoročni plan rada Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za period od 2024. do 2026. godine (8. august 2023. godine).

7. IZDAVAČKA DJELATNOST

U 2023. godini održan je kontinuitet u izdavačkoj djelatnosti Ustavnog suda, te je realizirano štampanje Biltena Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za 2022. godinu. Ustavni sud je samostalno obavio poslove vezane za pripremu i izdavanje te publikacije. Štampanje je realizirano finansijskim sredstvima Ustavnog suda.

Bilten Ustavnog suda distribuirao se u sve pravosudne institucije u Bosni i Hercegovini (sudovi, ministarstva, tužilaštva, VSTV, advokatske komore, edukativni centri i sl.), druge relevantne domaće i međunarodne institucije, univerzitetske i pravne biblioteke u Bosni i Hercegovini, te u sve institucije iste ili slične nadležnosti i pravne biblioteke s područja bivše Jugoslavije.

Ustavni sud je zajedno s AIRE centrom bio jedan od suizdavača publikacije „Analiza prakse najviših sudova u BiH u predmetima organiziranog kriminala i korupcije“, koja je finansirana sredstvima AIRE centra.

Komisija za publikacije je razmatrala pitanje značajnog poskupljenja poštanskih usluga, posebno međunarodnog poštanskog saobraćaja, te u vezi s navedenim donijela zaključak da će se ubuduće distribucija publikacija Ustavnog suda u inostranstvo vršiti u pravilu elektronskim putem, dok će se štampani primjerci distribuirati u pravilu lično (prilikom službenih posjeta), a samo izuzetno poštom.

8. SEKRETARIJAT USTAVNOG SUDA

Sekretarijat Ustavnog suda se sastoji od tri osnovne organizacione jedinice, i to: Kabinet predsjednika, Ured registrara i Ured za opće poslove. U okviru ureda poslovi se grupiraju i organiziraju u odjeljenja, odjele i druge organizacione jedinice, a unutar njih u referate.

U Kabinetu predsjednika, kojim rukovodi šef, obavljaju se protokolarni poslovi, poslovi u vezi s međunarodnom saradnjom Ustavnog suda BiH, poslovi u vezi s odnosima s javnošću i drugi stručno-operativni i administrativno-tehnički poslovi.

Ured registrara, kojim rukovodi registrar, organiziran je u sljedeće organizacione jedinice: Odjeljenje za prethodno ispitivanje dopustivosti i signiranje predmeta, Odjeljenje za ocjenu ustavnosti, Apelaciono odjeljenje, Odjeljenje za ustavnosudsku praksu i Jezički odjel. U Apelacionom odjeljenju uspostavljena su dva odjela: Odjel za dopustivost i Odjel za meritorno rješavanje predmeta.

U Uredu za opće poslove, kojim rukovodi pomoćnik generalnog sekretara, poslovi se obavljaju u okviru sljedećih organizacionih jedinica: Pisarnica, Odjel za pravne, personalne i opće poslove, Odjel za finansijske poslove i Odjel za informacione tehnologije i internetsku stranicu.

8.1. Ustavnosudska praksa

U ovom izvještajnom periodu, u okviru Odjeljenja za ustavnosudsku praksu, intenzivno se radilo na ažuriranju prakse Ustavnog suda, te se posebno ističe kontinuirani rad na odlukama

Ustavnog suda, koji je od velikog značaja sa stajališta ustavnosudske prakse s obzirom na to da se tim pregledom obuhvataju svi bitni stavovi Ustavnog suda. Pružana je podrška radu zaposlenih davanjem informacija o ustavnosudskoj praksi, uključujući i praksu Evropskog suda za ljudska prava, te dostavljanjem relevantnih propisa, dokumentacije i stručne literature. Za veliki broj zakona urađena je prečišćena verzija za internu upotrebu. Treba istaći pojačane aktivnosti na pripremi i dostavljanju informacija o presudama Evropskog suda za ljudska prava i praksi Ustavnog suda poslije svake sjednice oba suda, te pripremane sedmične informacije, koje su kasnije obuhvaćene jednim dokumentom. Pored pregleda prakse Ustavnog suda, za internu upotrebu kontinuirano je dopunjavan i pregled prakse Ustavnog suda koji je sastavljen prema abecednom pojmovniku, a koji se pokazao kao veoma praktičan.

Sistem ključnih riječi koji se koristi za pretrage odluka Ustavnog suda u 2023. godini koristio se u punom kapacitetu. Kontinuirano je dopunjavan novim ključnim riječima, prema abecednom pojmovniku i Evropskoj konvenciji, što se pokazalo potrebnim i to je rezultat nove prakse Ustavnog suda. U bazi podataka Ustavnog suda u 2023. godini kroz različite sisteme ključnih riječi obrađeno je 578 odluka Ustavnog suda. Pretraga odluka Ustavnog suda olakšana je korištenjem tog sistema, što je od velike koristi kako za vanjske korisnike internetske stranice Ustavnog suda tako i za internu upotrebu, što doprinosi većoj efikasnosti rada Ustavnog suda u cjelini. Sistem ključnih riječi, također, omogućava izvlačenje podataka o odlukama Ustavnog suda prema različitim kriterijima, što se naročito pokazalo korisnim kada je riječ o pripremi materijala za različite konferencije, odnosno stručne skupove kojima su prisustvovali predstavnici Ustavnog suda.

Na internetskoj stranici Ustavnog suda otvorena je nova kategorija „Pregled prakse Evropskog suda za ljudska prava“ u koju su uneseni sažeci najnovijih presuda/odluka Evropskog suda za ljudska prava o pitanjima koja mogu biti važna za rješavanje predmeta Ustavnog suda. Pripremljeno je i uneseno na stranicu 17 sažetaka. Sažeci su namijenjeni onima koji rade na odlukama, ali i pravnoj zajednici u širem smislu.

8.2. Biblioteka

U toku 2023. godine nastavljen je rad na osavremenjivanju Biblioteke i ažuriranju *online* kataloga publikacija. Sve publikacije su analitički obrađene po bibliotečkim standardima (ISBD[M] i ISBD[S] standardi). Radilo se na povećanju bibliotečkog fonda nabavkom stručne literature, časopisa i drugih publikacija, te službenih glasila i dnevnih listova.

Bibliotečki fond je povećan nabavkom novih naslova (aktivno se pratila izdavačka djelatnost kako u Bosni i Hercegovini tako i u inostranstvu) kako bi se na najefikasniji i najbolji način zadovoljile potrebe s kojima se u svom radu susreću sudije, pravni savjetnici, stručni saradnici i ostali zaposleni u Ustavnom sudu BiH kojima je stručna literatura nužna u njihovom radu, potom razmjenom (koja je posebno razvijena saradnjom s brojnim pravnim bibliotekama u Bosni i Hercegovini i zemljama bivše Jugoslavije) i u vidu poklona. Nastavljena je praksa „međubibliotečke pozajmice“ i na taj način veoma korisna saradnja s drugim bibliotekama i institucijama u BiH i van nje, nastavljeno građenje mreže biblioteka za saradnju preko strukovnih udruženja (SEAL, Udruženje bibliotekara FBiH, Asocijacija bibliotekara, arhivista i muzeologa u Bosni i Hercegovini).

U okviru Biblioteke kontinuirano se pratila dnevna štampa, te ažurirala arhiva tekstova o Ustavnom sudu koji su objavljeni u najtiražnijim dnevnim novinama u BiH. Nastavljeno je dopunjavanje bibliografskog popisa svih odluka Evropskog suda za ljudska prava prevedenih na jezike naroda BiH iz cjelokupnog bibliotečkog fonda, sve radi uštede vremena na prevođenju određenih stavova Evropskog suda za ljudska prava koji su potrebni za rad na odlukama Ustavnog suda. Nastavilo se sa svakodnevnim pružanjem podrške radu stručnog osoblja pronalaženjem i selektiranjem publikacija, stručnih članaka, te svih drugih informacija koje mogu biti korisne.

Nastavljeno je s digitalizacijom najčešće traženih komentara zakona i ostale građe za internu upotrebu.

8.3. Prevođenje i jezička obrada odluka

Jezički odjel je i u ovoj godini kontinuirano radio na poslovima i zadacima prevođenja i lektoriranja odluka i drugih dokumenata Ustavnog suda.

Odjel posreduje u komunikaciji i radu međunarodnih sudija prvenstveno s Uredom registrara u radu s predmetima, kao i ostalim odjelima u Sekretarijatu. Odjel dostavlja potrebne prijevode odluka, odgovara na razne zahtjeve/upite međunarodnih sudija te im je na raspolaganju za sva pitanja koja se tiču njihovog učešća u radu Suda. U skladu s novonastalim okolnostima u kojima su međunarodne sudije dodatno angažirane, obim materijala za prevođenje se povećao. Odluke se kroz SUP unose u bazu podataka na engleskom jeziku i direktno stavljaju na dnevni red na engleskom jeziku za njihovo učešće. U ovoj godini je tako prevedeno preko 6000 prevodilačkih kartica. Također, na 10 plenarnih sjednica, koliko je održano u ovoj godini, Odjel je osigurao i simultano prevođenje. Po potrebi, u okviru međunarodne saradnje Odjel osigurava i konsektivno prevođenje.

Odjel je također obavljao i ostale poslove prevođenja za potrebe Kabineta predsjednika, Odjeljenja za ustavnosudsku praksu, Ureda za opće poslove te ostalih odjela i odjeljenja unutar Sekretarijata Ustavnog suda. U Odjelu je osiguran kontinuitet u usaglašavanju i korekturi prevedenih odluka Ustavnog suda koje se postavljaju na internetsku stranicu Suda na engleskom jeziku, odnosno preduzimaju aktivnosti za redovno ažuriranje internetske stranice.

Odjel vrši poslove lektoriranja usvojenih odluka Ustavnog suda s plenarnih sjednica, internih akata, korespondencije, saopćenja, svih drugih sadržaja za internetsku stranicu, publikacija na bosanski, hrvatski i srpski jezik. U Odjelu je urađeno preko 9000 lektorskih kartica. U ovoj godini Odjel je lektorirao i vršio korekturu tekstova za Bilten za 2022. godinu, preglede sudske prakse Evropskog suda za internetsku stranicu, digest, analize izvršenja odluka USBiH i slično.

8.4. Informacione tehnologije

Tokom 2023. godine izvršena su značajna unapređenja na arhitekturi informacionog sistema Ustavnog suda. Nabavkom ključne IT opreme i sistemskog softvera stvorene su pretpostavke za organizaciju informacionog sistema tako što je značajno povećana sigurnost i

pouzdanost sistema, pa je, između ostalog, aktivirana kopija glavnih IT servisa na udaljenoj lokaciji i ona se svakodnevno sinhronizira s primarnom infrastrukturom. Svi servisi su ažurirani na najnovije dostupne verzije (baze podataka, mail server, aplikacioni serveri, domen kontroleri, file server itd.).

Od nabavki koje su izvršene tokom 2023. godine posebno treba istaći nabavku softvera za podršku prevođenju u okviru Jezičkog odjela, te sistema za održavanje videokonferencija.

U sklopu redovnih aktivnosti pružana je tehnička podrška zaposlenicima, zatim podrška pri pripremi raznih konferencija, seminara i obuka, a prvi put su održane i sjednice Ustavnog suda uz učešće međunarodnih sudija putem videokonferencijskog sistema.

Sistem upravljanja predmetima je kontinuirano unapređivan, a primarna aktivnost ove godine je bila izrada nove aplikacije u okviru Worda, čime je značajno olakšano upravljanje dokumentima, generiranje sadržaja, razmjena podataka itd. Također, nastavljeno je s unapređenjima u okviru e-komunikacije s advokatima, a tokom godine izvršena je i registracija i obuka dvadesetak novih korisnika sistema za e-komunikaciju (advokata). Osim navedenog, urađeno je i niz tehničkih poboljšanja i unapređenja funkcionalnosti sistema.

U okviru izdavačke djelatnosti pripremljen je Bilten odluka Ustavnog suda za 2022. godinu (printano i elektronsko izdanje). Internetska stranica je kontinuirano administrirana i dopunjavana novim sadržajima, a posebno treba istaći da je dodana i nova kategorija „Pregled prakse Evropskog suda za ljudska prava“ kao novi sadržaj na stranici, te da su urađena značajna unapređenja u pregledu prakse Ustavnog suda. Osim navedenog, započete su i aktivnosti na izradi intranet portala Ustavnog suda, čime će se zaposlenim u Ustavnom sudu, između ostalog, omogućiti lakši pristup zajedničkim dokumentima (interni akti, zakoni, stručna literatura itd.).

8.5. Pisarnica

Tokom 2023. godine primljeno je 5497 predmeta iz osnovne nadležnosti Ustavnog suda (32 U i 5465 AP). Registriran je 1151 predmet iz nadležnosti sudske uprave, te primljeno 678 računa i 387 službenih glasnika. Ukupno je tehnički obrađeno 27.937 pismena (odgovori na apelacije, dopune apelacija, obavještenja o izvršenju/neizvršenju, dostavljanje punomoći i dr.).

Istovremeno, iz Ustavnog suda je otpremljeno 17.787 pismena (obična i preporučena pošiljka 5603, lično dostavljanje 1792, faks 267 i elektronska otprema 10.125). Elektronska otprema tokom 2023. godine iznosila je skoro 60% ukupne otpreme, što je 20% više u odnosu na prethodnu godinu.

U skladu s Pravilnikom o elektronskoj komunikaciji Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, kojim je propisano da se elektronska komunikacija može ostvarivati, između ostalog, i putem elektronske pošte i putem web-aplikacije, povećan je broj advokata koji su se opredijelili za komunikaciju s Ustavnim sudom putem web-aplikacije. Tokom prošle godine na taj način primljen je 3321 dokument.

Na osnovu pozitivne prakse elektronske komunikacije koja je prethodnih godina ostvarena s Vrhovnim sudom RS, Vrhovnim sudom FBiH i Apelacionim sudom Brčko distrikta, Ustavni sud je 2023. godine pozvao sve kantonalne i općinske/osnovne sudove da svu

međusobnu komunikaciju obavljaju isključivo elektronskim putem. Na poziv se odazvao 51 sud, što je dodatno doprinijelo efikasnosti i ekonomičnosti postupaka.

Tokom 2023. godine arhivirano je 1510 predmeta. Izlučena je bezvrijedna registratorska građa nastala u periodu od 2017. do 2020. godine (8342 AP predmeta). Izvršena je revizija arhiviranih predmeta sudske uprave nastale u ranijem periodu, te retroaktivno skenirani predmeti s trajnim rokom čuvanja.

Započeto je revidiranje tipologije dokumenata u predmetima sudske uprave, te se okončanje i primjena očekuju početkom 2024. godine.

8.6. Javnost rada

I u 2023. godini Ustavni sud je posvetio pažnju unapređenju transparentnosti i javnosti svog rada preduzimanjem brojnih aktivnosti čiji je cilj bio sveobuhvatnije i blagovremeno informiranje javnosti o radu Suda.

Internetska stranica Ustavnog suda se kontinuirano dopunjava novim sadržajima i ažurira se postojeći sadržaj. U toku godine internetska stranica je kontinuirano ažurirana saopćenjima za javnost izdatim nakon svakog značajnijeg događaja u vezi s radom Suda. Redovno se objavljuju saopćenja o zakazanim sjednicama Suda s dnevnim redom, te saopćenja o okončanim sjednicama u okviru kojih se daje poseban osvrt na predmete koji su značajni s aspekta sudske prakse, odnosno za koje se procijeni da postoji povećan interes javnosti. Sve odluke usvojene na sjednicama se, u pravilu u roku od 48 sati, objavljuju na stranici. Saopćenja za javnost se izdaju i nakon svakog drugog značajnijeg događaja, kao što je izbor novih sudija, događaji u vezi s međunarodnom i institucionalnom saradnjom i sl. Redovno su objavljivani dokumenti o procedurama javnih nabavki, konkursima za popunjavanje upražnjenih radnih mjesta, te ostali relevantni dokumenti (izvještaji, interni akti relevantni za javnost i sl.). U rubrici Izdavaštvo nastavljeno je uvrštavanje linkova za izdanja publikacija Ustavnog suda u PDF formatu.

Na zahtjeve za pristup informacijama u pravilu se odgovaralo prije isteka rokova propisanih Zakonom o slobodi pristupa informacijama i Vodičem o pristupu informacijama u Ustavnom sudu BiH. Na većinu zahtjeva za pristup informacijama odgovoreno je na neformalni način u skladu sa članom 4.1. Vodiča (informacije općeg karaktera i informacije koje je Ustavni sud zvanično objavio). U odnosu na deset zahtjeva za pristup informacijama donijeto je formalno rješenje, i to devet kojima je odobren pristup informacijama i jedno kojim je djelimično odobren pristup traženim informacijama (Sud nije raspolagao informacijama za cjelokupni traženi period).

9. OSTALE AKTIVNOSTI

U maju 2023. godine Ustavni sud je dobio Izvještaj Ureda za reviziju institucija BiH o obavljenoj finansijskoj reviziji Ustavnog suda BiH za 2022. godinu. Mišljenje nezavisnog revizora se daje na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i, u vezi s tom revizijom, reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i

informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima. U vezi s navedenim, u Izvještaju je dato sljedeće mišljenje:

„Prema našem mišljenju, finansijski izvještaji Ustavnog suda prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obaveza i izvora sredstava na 31. decembar 2022. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja...

Prema našem mišljenju, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Ustavnog suda za 2022. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriteriji za datu reviziju.“

U novembru 2023. godine Ured za reviziju je proveo prethodnu reviziju, a nakon provođenja završne revizije (koja je zakazana za mart 2024. godine) bit će sačinjen i Ustavnom sudu dostavljen izvještaj o obavljenoj finansijskoj reviziji Ustavnog suda BiH za 2023. godinu.

Ustavni sud je sačinio svoj Godišnji izvještaj o finansijskom upravljanju i kontroli, te ga u februaru 2023. godine dostavio Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva finansija i trezora BiH (CHJ) putem propisanog obrasca i namjenske PIFC aplikacije.

Ustavni sud nastoji u što većoj mjeri postupati po preporukama i zaključcima nadležnih institucija u vezi s uspostavljanjem i razvojem finansijskog upravljanja i kontrole te ga unaprijediti. Od značajnijih aktivnosti u toj oblasti u 2023. godini može se istaći mapiranje poslovnih procesa u Uredu registrara i izrada Verzije 2 Mape poslovnih procesa koja je unesena u PIFC aplikaciju.

Nastavljena je realizacija aktivnosti koje proizlaze iz Plana potreba rekonstrukcije i adaptacije prostorija Ustavnog suda BiH, koji je usvojilo Veliko vijeće 2020. godine. U okviru tih aktivnosti u 2023. godini je u potpunosti realiziran projekat adaptacije istočnog aneksa (realizacija počela 2019. godine).

Budući da je projektom adaptacije zapadnog aneksa predviđeno da se u okviru aneksa osigura adekvatan bibliotečki prostor, prostor za trajnu arhivu, prostor za zaštićene podatke i server soba, tokom godine su provedene nužne pripremne aktivnosti. Angažiran je Institut za materijale i konstrukcije pri Građevinskom fakultetu u Sarajevu za izradu elaborata o stanju i nosivosti konstrukcije prostorija zapadnog aneksa. Rezultati elaborata ukazuju da je za provođenje adaptacije na planirani način nužno ojačavanje pojedinih dijelova aneksa, odnosno izrada projekta ojačavanja. Također, kako bi se osiguralo da su buduća prostorija za zaštićene podatke i server soba izgrađeni u potpunosti u skladu sa zakonskim obavezama i standardima u pogledu uvjeta koje te prostorije moraju ispunjavati, ostvarena je komunikacija s Ministarstvom sigurnosti BiH, koja će se nastaviti i u tekućoj godini.

U fazi pripreme planskih budžetskih dokumenata za 2023. godinu Ustavni sud se obraćao Službi za zajedničke poslove institucija BiH (SZPI) zahtjevom da u okviru svojih planskih budžetskih dokumenata uključi potrebe Suda u vezi s održavanjem zgrade čija realizacija je u nadležnosti SZPI. Ustavni sud je obaviješten da je SZPI u 2023. godini proveo postupak nabavke radova u okviru kojeg će početkom 2024. godine biti izvršena rekonstrukcija dva toaleta u prostorijama Ustavnog suda. U takvim okolnostima Ustavni sud je bio prinuđen da iz

vlastitih sredstava provede više aktivnosti u vezi s održavanjem zgrade – rekonstrukcija preostalih šest toaleta, sanacija parketa i sanacija vrata. Također, i ove godine, zbog nemogućnosti SZPI da osigura sredstva za čišćenje i higijenski materijal, Sud je taj materijal nabavljao iz vlastitih budžetskih sredstava. Istovremeno, zaposleni SZPI su pružili značajnu pomoć u pripremi tenderske dokumentacije, te u praćenju realizacije (vršenje nadzora) u postupcima nabavke radova.

Zaključak Predsjedništva Bosne i Hercegovine iz 2004. godine kojim je uređeno pitanje raspodjele prostora (prema kojem se sve prostorije na trećem spratu stavljaju na raspolaganje Ustavnom sudu) i dalje nije u potpunosti realiziran budući da je Državna komisija za granicu BiH, i pored više puta ponovljenih inicijativa i urgencija, nastavila da koristi jednu prostoriju. Ustavni sud tokom 2023. godine nije inicirao rješavanje tog pitanja.

10. FINANSIJE USTAVNOG SUDA

U Odjelu za finansijske poslove u 2023. godini obavljani su svi računovodstveni i finansijski poslovi u vezi s planiranjem, analizom i izvršenjem budžeta Ustavnog suda, finansijsko izvještavanje o izvršenju budžeta za 2022. i 2023. godinu, strateško planiranje, poslovi javnih nabavki, kao i ostali materijalni poslovi.

Zakon o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine (Zakon o budžetu) za 2023. godinu usvojen je 31. marta 2023. godine, tako da je Ustavni sud u prvom tromjesečju 2023. godine poslovao u skladu s Instrukcijom o privremenom finansiranju institucija BiH, koju je donijelo Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: MFT), a u okviru ¼ budžetskih sredstava odobrenih u Zakonu o budžetu za 2022. godinu.

Zakonom o budžetu za 2023. godinu Ustavnom sudu su odobrena sredstva u iznosu od 8.500.000 KM na bazi 98 izvršilaca, što je manje od zahtjeva Ustavnog suda za dodjelu sredstava iz budžeta za 2023. godinu koji je iznosio 9.117.000 KM na bazi 106 izvršilaca.

U navedenim okolnostima, a s ciljem neometanog i efikasnog funkcioniranja Suda, pristupalo se planiranju i trošenju raspoloživih sredstava polazeći od prioritarnih obaveza koje proizlaze iz Srednjoročnog plana rada Ustavnog suda BiH za period 2023–2025. godine i Plana rada Ustavnog suda BiH za 2023. godinu.

U uvjetima privremenog finansiranja institucija BiH tokom prvog tromjesečja 2023. godine Ustavni sud je dostavio MFT-u Operativni plan rashoda za period januar – mart 2023. godine u skladu s Instrukcijom MFT-a o privremenom finansiranju institucija BiH. U aprilu 2023. godine, nakon usvajanja Zakona o budžetu, Ustavni sud je dostavio Konačan operativni plan rashoda za 2023. godinu, kao i namjensku strukturu izdataka za nabavku stalnih sredstava u 2023. godini.

U augustu 2023. godine MFT je dao saglasnost na izmjenu odobrene namjenske strukture kapitalnih izdataka za 2023. godinu s ciljem realizacije nabavke opreme za prijenos podataka i glasa koju Sud nije mogao realizirati u okviru odobrenih sredstava za tu namjenu zbog porasta cijena na tržištu. U septembru 2023. godine Ustavni sud je prodao službeno motorno vozilo,

pri čemu je ostvaren primitak od 25.601 KM, što je za 15.601 KM više od iznosa planiranog primitka u Zakonu o budžetu za 2023. godinu. U oktobru 2023. godine MFT je dao saglasnost na izmjenu namjenske strukture kapitalnih izdataka i kompletan iznos primitka od prodaje službenog vozila preusmjerio na nabavku novog službenog vozila, a razliku sredstava iskoristio za nabavku videokonferencijskog sistema nužnog za održavanje elektronskih/kombiniranih sastanaka/sjednica.

Također, u oktobru 2023. godine Ustavni sud je podnio zahtjev MFT-u za prestrukturiranje rashoda, koji je odobren 23. oktobra 2023. godine. Ostvarene uštede na kategorijama bruto plaća i naknada, telefonskih i poštanskih usluga i usluga prijevoza i goriva preusmjerene su na sljedeće kategorije:

- putne troškove s ciljem realizacije edukacije zaposlenih koja je održana u Mostaru u decembru 2023. godine,
- izdatke za tekuće održavanje s ciljem restauracije dotrajalih vrata i podnih obloga, kao i za održavanje softvera,
- ugovorene i druge posebne usluge s ciljem osiguranja sredstava za redovne troškove reprezentacije, usluge stručnog obrazovanja i ostale nespomenute usluge i dadžbine,
- kapitalne izdatke s ciljem osiguranja sredstava za zamjenu dotrajalih staza/tepiha u hodniku Suda, nabavke softvera za prevođenje te rekonstrukciju dotrajalih mokrih čvorova u prostorijama Ustavnog suda.

U vezi s tim, MFT je ponovo dao saglasnost na izmjenu namjenske strukture kapitalnih izdataka za 2023. godinu, a jedan dio navedenih aktivnosti u vezi s kapitalnim izdacima je realiziran u decembru 2023. godine.

Konačno, 30. novembra 2023. godine data je saglasnost na još jednu izmjenu namjenske strukture kapitalnih izdataka kako bi se uštede ostvarene u okviru nabavke opreme iskoristile za nabavku dodatnog namještaja, računara i ostale opreme (pametna ploča).

U okviru poslova u vezi s planiranjem, analizom i izvršenjem budžeta, obavljene aktivnosti se odnose na:

- Instrukciju 1 – DOB – dokument okvirnog budžeta institucija BiH za period od 2024. do 2026. godine (april 2023. godine),
- Instrukciju 2 – zahtjev Ustavnog suda za dodjelu sredstava iz budžeta za 2024. godinu (august 2023. godine) i
- Korigirani zahtjev za dodjelu sredstva iz budžeta za 2024. godinu (septembar 2023. godine).

Praćenje izvršenja budžeta odnosilo se na kvartalno, polugodišnje i godišnje izvještavanje u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju u institucijama BiH (Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2022. godinu – mart 2023. godine, Tromjesečni izvještaj o izvršenju budžeta za 2023. godinu – april 2023. godine, Šestomjesečni izvještaj o izvršenju budžeta za 2023. godinu – juli 2023. godine i Devetomjesečni izvještaj o izvršenju budžeta za 2023. godinu – oktobar 2023. godine). Interno izvještavanje rukovodstva Ustavnog suda vršilo se na mjesečnom osnovu (izvještaji o trošenju sredstava reprezentacije i evidencije o korištenju službenih vozila), tromjesečnom osnovu (izvještaji o korištenju službenih fiksnih i mobilnih telefona) i na polugodišnjem osnovu

(Izvještaj o realizaciji Plana nabavki), dok se u okviru Odjela kontinuirano analizom raspoloživih sredstava pratila dinamika rashoda i izvršenje.

U okviru srednjoročnog planiranja sačinjen je dio Srednjoročnog plana rada Ustavnog suda za period od 2024. do 2026. godine, a koji se odnosi na finansijske aktivnosti, kao i finansijski aspekt Akcionog plana Srednjoročnog plana rada.

Tokom 2023. godine Ustavni sud je redovno podnosio zahtjeve za refundaciju isplaćenih naknada za bolovanje preko 30, odnosno 42 dana. Ukupna vrijednost podnijetih zahtjeva za refundaciju bolovanja u 2023. godini iznosi 36.692,66 KM. Podnesena su ukupno 22 zahtjeva, od čega jedan Fondu zdravstvenog osiguranja Republike Srpske, dva Zavodu zdravstvenog osiguranja Zeničko-dobojskog kantona i 19 Zavodu zdravstvenog osiguranja Kantona Sarajevo, od čega:

- refundacija bolovanja preko 30 dana RS – 2.813,60 KM,
- refundacija bolovanja preko 42 dana FBiH (Zeničko-dobojski kanton) – 2.422,08 KM,
- refundacija bolovanja preko 42 dana FBiH (Kanton Sarajevo) – 31.456,98 KM.

U okviru poslova javnih nabavki u 2023. godini Planom nabavki planirane su nabavke ukupne vrijednosti od 765.658,00 KM bez uračunatog PDV-a. Dodijeljeno je ukupno 208 ugovora u ukupnoj vrijednosti od 519.462,26 bez PDV-a, te provedena četiri postupka nabavke za neprioritetne usluge po Aneksu 2 Zakona o javnim nabavkama u ukupnoj vrijednosti od 38.425,89 KM bez PDV-a. Dodatno, realizirani su i okvirni sporazumi iz 2022. godine za: aviokarte 28.934,04 KM, gorivo 8.445,21 KM, servis službenog vozila „Passat“ 1.753,95 KM i poštanske usluge 14.298,40 KM (vrijednosti s uračunatim PDV-om).

Od ukupno 208 ugovora za postupke javnih nabavki, 85 postupaka su nabavke roba, 122 su postupci nabavke usluga i jedan postupak nabavke radova. Struktura provedenih postupaka i zaključenih ugovora obuhvata sljedeće vrste postupaka i iznose u KM sa uračunatim PDV-om:

- 1 otvoreni postupak ukupne vrijednosti od 126.352,15 KM
- 13 konkurentskih zahtjeva ukupne vrijednosti od 320.013,14 KM (dva konkurentska zahtjeva su poništena te nisu uvrštena u ukupni zbir). Također, provedena su i dodatna tri konkurentska zahtjeva u ukupnom iznosu od 23.112,02 KM, ali se njihova realizacija odnosi na 2024. godinu pa taj iznos nije ušao u konačni zbir vrijednosti dodijeljenih ugovora.
  - 1 pregovarački postupak bez objavljivanja obavještenja u vrijednosti od 20.665,30 KM
  - 193 postupka direktnog sporazuma ukupne vrijednosti od 160.555,78 KM

Neprioritetne usluge iz Aneksa 2 Zakona obuhvataju ugostiteljske usluge, usluge hotelskog smještaja, usluge stručnog usavršavanja i usluge korištenja *Priority Passa*, a od posljednjeg kvartala 2023. godine obuhvataju i poštanske usluge.

Nabavke kapitalnih sredstava ostvarene su u 18 postupaka ukupne vrijednosti od 391.579,15 KM sa uračunatim PDV-om.

U okviru poslova javnih nabavki u septembru 2023. godine prodato je službeno vozilo Ustavnog suda marke „Audi“ putem javnog nadmetanja – licitacije sistemom zatvorenih ponuda i postignuta cijena od 25.601,00 KM.

U 2023. godini zaprimljene su dvije žalbe na tendersku dokumentaciju – jedna žalba je usvojena (rekonstrukcija mokrih čvorova), a druga žalba je odbačena pred Uredom za razmatranje žalbi (nabavka klima-uređaja).

***

Prilog: Statistički izvještaj o radu na predmetima u 2023. godini